

RISCURI ȘI AMENINȚĂRI SOCIALE LA ADRESA EUROPEI

SOCIAL RISKS AND THREATS AGAINST EUROPE

Gl. mr. (r) prof. univ. dr. Visarion NEAGOE*

Rezumat: Este mai mult decât evident faptul că Europa se confruntă cu o amenințare socială prin aceste valuri de refugiați care au invadat continentul nostru. În zilele noastre, migrația se află în partea de sus a agendei politice europene. Sunt toate aceste evenimente lucruri care pur și simplu s-au întâmplat sau sunt planificate înainte? În opinia noastră, ambele posibilități pot fi valabile și unii actori internaționali exploatează această situație. Toate intrările masive și nedorite ale migranților sunt considerate a amenința stabilitatea Uniunii Europene. În general vorbind, migranții „nedoriti” sunt cei care trec granițele într-un mod ilegal, dar, de asemenea, ar putea fi cei și cei care nu intră în principal în scopuri de angajare, cum ar fi refugiații sau solicitanții de azil. Sistemul militar este de asemenea afectat de aceste evenimente, deoarece multe țări se îndreaptă către forțele lor militare pentru a stopa fluxul. În multe cazuri, soldați și marinari care s-au antrenat pentru conflicte militare tradiționale se găsesc patrulând granițele naționale sau rutele maritime, ca parte a campaniilor de stopare sau de gestionare a imigrației și fluxurilor de refugiați ilegali. Efectul rezultat este faptul că forțele armate regulate își deplasează atenția spre o cu totul alta parte. Prin urmare, acest lucru este departe de principalele îndatoriri ale acestora, o astfel de situație creând haos în țările respective. Ca urmare, armata trebuie să se adapteze rapid și să ajusteze formarea și ocuparea forței de muncă a acestora, în scopul de a răspunde noilor provocări.

Cuvinte-cheie: amenințare socială, migrație, sistem militar, gestionarea imigrației, îngrădirea granițelor.

Abstract: It is more than obvious that Europe is facing a social threat through these waves of refugees that invaded our continent. Nowadays, migration stands on top of the European policy agenda. Could we say that all these events simply happened or are they planned ahead? In our opinion, both possibilities could be valid and some international actors exploit this situation. All in all, massive and unwanted inflows of migrants are deemed to threaten the stability of the European Union. Generally speaking, ‘unwanted’ migrants are those who cross borders in an illegal manner, but also could be those who do not enter mainly for employment purposes, as the case is with refugees or asylum seekers.

---

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România, E-mail: visarionneago@ yahoo.com.

The military system is also affected by these events because many countries are turning to their military forces to stem the flow. In many cases, soldiers and sailors who have trained for traditional military conflicts find themselves patrolling national borders or sea lanes as part of campaigns to halt or manage illegal immigration and refugee flows. The resulting effect is the fact that the regular armed forces attention shifts towards a totally different side. Therefore, this takes them away from their main duties, such a situation creating chaos in their respective countries. As a consequence, the military has to quickly adapt and adjust their training and employment in order to respond to the new challenges.

Keywords: social threat, migration, military system, immigration management, border security

Introducere

Acest mediu complex de securitate în care trăim este intens afectat, în acești ultimi ani, de amploarea și multitudinea de evenimente care au loc la nivel global. Astfel, în acest cadru extrem de dinamic, în care instabilitatea și rata mare a schimbărilor este extrem de vizibilă, ies în evidență transformări semnificative, vizibile în aproape toate domeniile existenței sociale, inclusiv în planul mediului de securitate, unde predomină fenomene ca: terorismul, traficul de persoane și de materiale strategice, migrația, scăderea drastică a resurselor naturale, poluarea mediului, încălzirea îngrijorătoare a climei etc.

Astfel, *scăderea drastică a resurselor naturale* este una din principalele cauze ale conflictelor actuale și nu numai. Goana după resurse determină statele puternice să-și exercite influența în alte zone de pe glob, în detrimentul statelor mai mici.

Așadar, fenomene ca terorismul, traficul de armament, traficul de droguri sau migrația vin asupra marilor puteri ca un „efect de bumerang” al acțiunilor desfășurate în Orientul Mijlociu sau în alte părți ale globului. Acestor țări din Orientul Mijlociu, dezbinat în interior și erodate de războaie, nu le rămân la îndemână alte arme pentru a se răzbuna sau pentru a-și atinge obiectivele decât terorismul sub toate formele sale și, spunem noi, migrația ca o armă sau formă de manifestare a terorismului sau ca mijloc de îndeplinire a acestuia.

În prezent, datorită acestui fenomen al migrației, Europa este divizată în două tabere: între cei care îi compătimească pe refugiați și vor să le acorde ajutor, considerându-i victime ale războaielor și cei care îi contestă și îi văd ca o amenințare menită să le schimbe modul de viață. Mai există o a treia categorie care este de acord cu ajutorarea refugiaților, însă pe alte teritorii decât cel propriu, fiind dispuși să contribuie cu sume de bani sau ajutoare de altă natură.

În cele ce urmează vom analiza în ce măsură migrația reprezintă sau nu o amenințare la adresa Europei, de asemenea dacă există circumstanțe ca acest

fenomen să fie planificat și coordonat de anumiți actori și ce influențe are acest fenomen asupra sistemului militar.

Migrația, ca amenințare la adresa securității Europei

Pentru a analiza cele menționate mai sus, trebuie să scoatem în evidență opțiunile pe care le are la dispoziție un refugiat și să identificăm cauzele din care aleg varianta cea mai costisitoare și mai periculoasă.

Astfel, *prima opțiune* pentru un locuitor al Siriei, spre exemplu, este *să rămână în țară*. Acest lucru îi micșorează rata de supraviețuire extrem de mult, dacă luăm în considerare amploarea bombardamentelor și acțiunilor ISIS. În consecință, majoritatea dintre ei aleg să părăsească țara împreună cu familia, optând pentru una din situațiile ce urmează.

O a doua opțiune este de a locui temporar într-o tabără de refugiați dintr-o țară vecină. Aici, condițiile de viață sunt precare din cauza privării accesului la educație, lipsei unui sistem medical competent, condițiilor de igienă și zonelor aride în care sunt dispuse. Doar 9% dintre refugiați aleg această opțiune.

Astfel, *varianta a treia* este *să migreze spre zonele urbane din apropierea granițelor*, ca de exemplu Amman sau Beirut. Aici se găsesc în postura imigrantului fără drept de muncă, fără asigurare medicală și fără acces la educație fiind nevoiți să cheltuiască pentru supraviețuire singura sumă de bani pe care o dețin. Cu toate acestea, aproximativ 75% dintre refugiați aleg această opțiune.

Ultima opțiune este de a încerca să ajungă în Occident. Pentru aceasta, se avântă în călătorii periculoase spre Turcia, Grecia sau Italia cu destinația finală Germania sau țările nordice. Mulți dintre ei nu supraviețuiesc acestor călătorii. Cei care reușesc într-un fel sau altul să ajungă la destinație vor intra în categoria imigranților ilegali. Printre aceștia se vor regăsi mulți dintre adepții organizațiilor teroriste sosiți cu alte scopuri în Europa.

Percepția asupra migrației ca o amenințare la adresa securității s-a dezvoltat în paralel cu creșterea rapidă a numărului de imigranți din întreaga lume: în timp ce în 2005 existau aproximativ 191 milioane de persoane care trăiau în afara țării lor de origine, până în 2010 acest număr s-a mărit la aproximativ 214 milioane, iar în 2015 la aproximativ 244 milioane, continuând să crească.

Vorbim astfel, despre un fenomen care a scăpat de sub control, iar sistemul european pentru refugiați a eșuat. În acest context, putem afirma că migrația este o amenințare reală la adresa securității Europei, atât a securității sociale, cât și a securității economice, securității interne și securității publice.

Conceptul de *securitate socială* se află în directă legătură cu problema identității colective. Securitatea socială se referă la „*capacitatea unei societăți de a persista în caracterul său esențial în condițiile unor schimbări și amenințări*”

*posibile sau reale*¹. În ceea ce privește migrația internațională, acest concept de securitate socială cuprinde modul în care membrii unui stat percep ca identitatea lor culturală, lingvistică, religioasă sau națională să fie amenințată de imigranți.

Însă, există state care se mândresc cu multiculturalitatea lor primind controlat imigranți. Canada, în contrast cu Germania, este o astfel de țară care acceptă vorbirea mai multor limbi, acceptă culturi și religii diferite. Dar aceștia sunt obligați să treacă printr-un proces de selecție, îndeplinind cumulativ anumite cerințe. De cealaltă parte, Germania consideră că fluxul de imigranți în Germania reprezintă o consecință nefericită și neintenționată a istoriei sale.

Un alt motiv pentru care migrația este văzută ca o amenințare la adresa intereselor naționale este faptul că fenomenul are un impact negativ asupra *securității economice* a statului. Migrația are un impact semnificativ atât asupra statului care îi primește, cât și asupra statului de origine. În conformitate cu acest argument, emigrarea lucrătorilor calificați din țările în curs de dezvoltare către statele dezvoltate este văzută ca un „*exod al creierelor*” din țara de origine, dar în același timp ca o scădere economică nedorită în țara de destinație. Desigur, există păreri contrare care susțin cu dovezi că emigrarea persoanelor calificate aduc un mare plus țărilor care îi primesc deoarece acestea nu investesc nimic în pregătirea acestora, imigranții acceptă salarii mai mici, își depun interesul pentru a demonstra și pentru a-și păstra locul de muncă.

Pe de altă parte, sumele de bani transferate către țările de origine ale migranților joacă un rol important în creșterea și dezvoltarea economică a acestora. Potrivit datelor Băncii Mondiale, în 2012, aceste sume au depășit 406 miliarde de dolari și continuă să crească. Acest lucru are un impact pozitiv asupra reducerii sărăciei și dezvoltării financiare. În multe țări în curs de dezvoltare aceste sume au redus procentul populației care trăiește sub pragul sărăciei: cu 11 procente în Uganda, 6 în Bangladesh, și 5 în Ghana.

Migrația are un impact și asupra pieței forței de muncă. Astfel, lucrătorii migranți scad salariile și iau locurile de muncă nativilor. Imigranții, în special refugiații și solicitanții de azil, sunt amenințări la adresa sistemului de asistență socială a statului primitor. Refugiații și solicitanții de azil sunt prezentați ca profitori care exploatează în mod ilegal sistemul de protecție socială a statului gazdă, iar sistemul de protecție socială este prezentat ca fiind în imposibilitatea de a susține un aflus de imigranți. Aceste argumente sunt adesea folosite pentru a justifica politicile restrictive și de excludere a imigranților.

---

¹ Waever, O., “*Societal Security: The Concept.*” In: Waever, O., B. Buzan, M. Kelstrup and P. Lemaitre, eds. *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe.* London: Pinter Publishers, 1993, p.17.

Noțiunea de imigrație ca o amenințare la adresa *securității interne* a fost prezentă încă din anii 1980. Astfel, Acordul Schengen și Convenția de la Dublin sunt legate de imigrația terorismului, a criminalității internaționale și controlul la frontieră. De la atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, migrația s-a regăsit în mod vizibil pe agenda de combatere a terorismului, iar guvernele au înăspriț politicile de imigrație deoarece leagă migrația de activități teroriste.

Pe de altă parte, există mulți susținători ai ideii conform căreia atacurile teroriste nu sunt rezultatul deschiderii și liberalizării politicilor de imigrare, ci datorită faptului că statele europene au eșuat în identificarea, monitorizarea și controlul persoanelor care reprezintă o amenințare reală la securitatea internă. Această idee este întărită de faptul că în ultimele atentate din Franța și Belgia au fost implicați nativi francezi și belgieni care au aderat ulterior la diferite organizații teroriste.

Similar cu modul în care migrația a fost corelată cu terorismul, aceasta a fost, corelată și cu creșterea criminalității, ceea ce reprezintă o *amenințare pentru siguranța publică*. Lipsa educației și a locurilor de muncă împinge imigranții în sfera criminalității și infracționalității.

De cealaltă parte, există o serie de studii care încearcă să demonstreze slaba sau inexistența corelației dintre imigrație și criminalitate. Astfel, Brian David Bell, profesor la Universitatea Oxford, și colaboratorii săi, au investigat în 2010² relația dintre imigrație și criminalitate pe parcursul a două perioade specifice de mari fluxuri migratorii în Regatul Unit: în timpul valului de solicitanți de azil de la sfârșitul anilor 1990 și începutul anilor 2000, precum și pe timpul aflului de migranți economici din țările aderente la UE începând cu anul 2004. Rapoartele de studiu au arătat că ratele de arestare a imigranților nu erau mai mari decât ratele de arestare a nativilor.

Deși există argumente pro și contra, în condițiile lipsei controlului migrației din partea autorităților, acestea fiind depășite de situație tindem să credem că DA, migrația afectează securitatea europeană.

Migrația ca acțiune planificată și armă de destabilizare

Referitor la acest subiect unii specialiștii militari, mai ales cei care susțin ideea migrației ca parte a războiului hibrid, consideră că acest fenomen face parte din orchestrația unor organizații teroriste sau a unor state. Astfel, valurile de refugiați sunt direcționate spre anumite state din Europa în scopul destabilizării și distragerii atenției acestora.

---

² Bell B., Machin S., Fasani F., Crime and Immigration: Evidence from Large Immigrant Waves, Centre for Economic Policy Research, London, 2010, disponibil la: <http://www.cepr.org/meets/-wkc/2/2429/papers/BellFinal.pdf>

S-ar părea că acest flux de refugiați are motive obiective: conflictele armate și războaiele din Libia, Siria și Irak, situația turbulentă din Palestina, Afganistan, Tunisia, Egipt, Bahrain și Yemen. Există, de asemenea, un alt detaliu important: taberele pentru refugiații musulmani sunt construite în Arabia Saudită, dar nimeni nu merge acolo pentru oarecare motive. Ca ultimă instanță, aceștia rămân în Iordania și Turcia.

Există, totuși, un motiv general care le alimentează dorința lor frenetică de a fugi atât de departe de țara lor. Potrivit unor rapoarte, acești contrabandiști iau între 4 000 \$ și 10 000 \$ pentru a transporta un singur refugiat din Siria sau Libia către Europa. Chiar dacă aceste persoane au rude bogate în străinătate, primirea banilor prin transfer bancar este imposibilă în condițiile din Siria. Organizarea transporturilor pe credit implică în mod clar anumite garanții, mai ales că foarte mulți nu supraviețuiesc. Cine oferă aceste garanții care încurajează sute de mii de oameni să se grăbească de pe alte continente în Europa și de ce?

Cercetătorii au descoperit un fapt foarte interesant legat de utilizarea siteurilor sociale. S-a constatat faptul că majoritatea apelurilor de pe Twitter către refugiați care îi îndeamnă să călătorească în Germania au venit din SUA.

Unul dintre studiile Centrului Belfer pentru Știință și Afaceri Internaționale de la Universitatea Harvard, care poartă titlul de "Strategic Engineered Migration as a Weapon of War" a fost publicat pentru prima dată în 2008, în revista "Civil Wars". Utilizând o combinație de date statistice și studii de caz, autorul lucrării, Kelly Greenhill, oferă răspunsuri la următoarele întrebări: pot reprezenta refugiații un anumit tip de armă? Poate fi această armă folosită atât pe timp de război, cât și pe timp de pace? Are succes exploatarea ei? Pe ansamblu, Greenhill răspunde la aceste întrebări în mod afirmativ.

SUA doar pretind să simpatizeze cu Europa, care este puternic afectată de valul migrator. Într-un articol recent publicat de Richard Haass, președinte al influentei organizații globaliste Consiliul pentru Relații Externe, constată că SUA, deși au atât obligația de a ajuta Uniunea Europeană, cât și interese strategice în ceea ce privește cooperarea cu Germania și Europa în ansamblul său, nu a făcut aproape nimic în acest sens. Președintele american Barack Obama s-a angajat, în toamna anului trecut, că SUA vor găzdui circa 100 000 de refugiați de toate naționalitățile, între care 10 000 de sirieni. În anul 2016, doar 942 de cetățeni sirieni au trecut de toate etapele de admitere pe teritoriul american, potrivit datelor oficiale.

Se pare că cea mai eficientă armă, atât atât la propriu, cât și la figurat, pot fi acei imigranți capabili de a stabili un grup de gherilă mic pentru a executa acte teroriste subversive pe noul teritoriu. Există oficiali ai NATO care confirmă implicarea Rusiei și Siriei în folosirea refugiaților ca armă. Astfel, Generalul Philip

Breedlove, Comandantul Suprem al Forțelor Aliate în Europa (SACEUR), a estimat, în fața Comisiei pentru forțele armate a Senatului SUA că „împreună, Rusia și regimul lui Bashar al-Assad utilizează deliberat migrația ca o armă pentru a încerca să copleșească structurile europene și să spargă hotărârea europenilor”³

Așadar, există acuzații asupra marilor puteri, atât împotriva Rusiei, cât și împotriva SUA, privind implicarea, într-un fel sau altul, în extinderea acestui fenomen în Europa. O concluzie se poate trage cu siguranță și anume că, acest fenomen nu se întâmplă ”ad-hoc”, este ajutat din exterior, iar anumite state, au dezvoltat un interes pentru destabilizarea Europei sau poate eșuarea proiectului numit Uniunea Europeană.

Implicații ale migrației în sistemul militar

Pe măsură ce țările bogate se confruntă cu un aflux tot mai mare de imigranți și refugiați ilegali, mulți se îndreaptă către forța militară pentru a stopa fluxul. Dependența tot mai mare de forța militară a multor guverne care se confruntă cu imigrația sau cu refugiații determină o schimbare fundamentală în modul de folosire a forțelor armate în deceniile următoare. Cu toate acestea, mai important este faptul că există o tendință de schimbare dramatică a modului în care multe țări văd această problemă a migrației internaționale. Migrația, văzută în trecut ca un fenomen social sau economic, este din ce în ce mai mult considerată de mai multe națiuni ca o preocupare de securitate. În jurul lumii, liderii politici și militari din diverse țări, precum Ungaria, Malaezia, Rusia, Africa de Sud, Tailanda și Emiratele Arabe Unite caracterizează imigrația ilegală sau migrația în masă ca amenințări actuale sau potențiale la adresa securității lor naționale, acționând ca atare.

Ca rezultat, multe națiuni dislocă trupe militare, pentru a intercepta imigranți și refugiați înainte de sosirea lor. Italia și-a desfășurat trupe militare de-a lungul zonei de coastă Adriatică, pentru a preveni un eventual aflux de imigranți ilegali din Albania sau alte țări.

În plus față de utilizarea de trupe pentru a opri imigranții ilegali la frontieră, multe țări se bazează pe forța militară pentru a repatria imigranții, adesea involuntar și cu forța, după ce aceștia au sosit. Astfel, anul trecut Franța și Spania au repatriat mai multe grupuri de imigranți ilegali, utilizând aeronave militare.

Multe guverne justifică utilizarea forței militare în domeniul imigrației și a refugiaților datorită problemelor cauzate de provocările logistice masive reprezentate de gestionarea grupurilor mari de oameni. Trupele militare pot crea tabere de refugiați sau centre de locuit temporare complete cu clinici/spitale

---

³ Disponibil la: <http://www.agerpres.ro/externe/2016/03/01/generalul-philip-breedlove-moscova-si-damascul-folosesc-refugiati-sirieni-ca-arma-contra-europei-20-56-32>

medicale și facilități de luat masa, pe o scară și într-un ritm care pur și simplu nu pot fi realizate de alte agenții guvernamentale.

Dar, folosirea forței militare pentru a face față imigranților și refugiaților nu este lipsită de controverse. Mai mulți lideri militari nu cred că acest lucru face parte din datoria lor. Aceștia consideră că folosirea fregatelor și echipamentelor militare pentru deportarea sau stoparea acestui fenomen reprezintă o demonstrație a înțelegerii limitate din partea politicienilor despre domeniul apărării.

Este clar că implicarea militară în materie de migrație și refugiați este o tendință în creștere. Întrucât amploarea migrației internaționale crește în toată lumea, determinată de factori precum creșterea populației sau șomajul în țările de origine, multe guverne se vor găsi sub presiunea de "a face ceva". Pentru mulți dintre ei, desfășurarea de trupe militare va fi o alegere tentantă.

Considerații finale

În contextul actual, fenomenul migrației nu va putea fi oprit. Oamenii vor călători dintr-o parte în alta a lumii pentru un trai mai bun. Așadar, interzicerea imigranților nu este o soluție, ci mai degrabă integrarea acestora care ar putea să aducă foloase atât pentru ei, cât și pentru națiunea gazdă.

Un alt aspect poate fi scos în evidență și anume faptul că Uniunea Europeană "șchioapătă" la capitolul unitate, cooperare și coordonare. Fiecare stat membru al UE își urmărește propriile interese și mai puțin interesele UE. Credem că rezultatele ar fi mult mai bune dacă statele UE ar acționa sinergic pentru a gestiona această criză. Îngrădirea granițelor, cum procedează Ungaria și, mai nou, Austria, nu reprezintă o soluție. Acest lucru de moment este o decizie politică ce atrage simpatie pentru facțiunile politice inițiatoare. Există câteva țări europene care duc greul, iar celelalte preferă să se delimiteze de problema umanitară. Orice încercare de a împărți refugiații între cele 28 de țări ale UE a fost sortită eșecului, unele țări s-au opus ideii de teama unei asedieri a refugiaților.

BIBLIOGRAFIE

BRIAN D B, S. Machin and F. Fasani, *Crime and Immigration: Evidence from Large Immigrant Waves*, Centre for Economic Policy Research, 2010, disponibil online la: <http://www.cepr.org/meets/wkcn/2/2429/papers/-BellFinal.pdf>

- GREENHILL K. M , *Strategic Engineered Migration as a Weapon of War*, studiu publicat în *Civil Wars Journal*, 2008;
<http://cis.org/MilitaryRoleImmigrationEnforcement>
<http://www.e-ir.info/2013/08/24/is-immigration-a-threat-to-security>
<http://www.mediafax.ro/externe/cum-arata-orasul-sirian-kobane-dupa-luptele-purtate-impotriva-combatantilor-statului-islamic-galerie-foto-13884371>
<http://www.strategic-culture.org/news/2015/10/26/strategic-engineered-migration-as-weapon-of-war.html>
https://www.ted.com/talks/alexander_betts_our_refugee_system_is_failing_here_s_how_can_fix_it#t-1068915
- HUYSMANS J, *The European Union and the Securitization of Migration*, *Journal of Common Market Studies* 39(5), 2000;
- International Organization for Migration (IOM), *World Migration Report*, 2010, disponibil online la: http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR-2010_summary.pdf
- LEE M., MARTINEZ R Jr., and ROSENFELD R, *Does Immigration Increase Homicide? Negative Evidence From Three Border Cities*, *The Sociological Quarterly* 42(4), 2001;
- RATHA D., *Leveraging Remittances for Development*, Migration Policy Institute, 2007, disponibil online la: http://www.migrationpolicy.org/pubs/Mig-DevPB_062507.pdf
- SHARMA K., *The Impact of Remittances on Economic Insecurity*, United Nations Department of Economic and Social Affairs Working Paper No. 78, 2009, disponibil online la: http://www.un.org/esa/desa/papers/2009/wp78_2009.pdf
- WAEVER, O., “*Societal Security: The Concept.*” In: Waever, O., B. Buzan, M. Kelstrup and P. Lemaitre, eds. *Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe*. London: Pinter Publishers, 1993;

